Іванов І.О.
аспірант кафедри ФМ та ФР
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна
Науковий керівник: д.е.н., професор, декан факультету ФБС Гончаренко О.М.

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ВІДКРИТИХ ІНСТИТУІВ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Для окремих громадян України або юридичних осіб, що бажають інвестувати кошти у світові фінансові ринки, постає нагальним питання щодо вибору форми інвестицій. З одного боку існує проблема доступності та ліквідності фінансових інструментів – українські фондові біржі пропонують обмежену кількість акцій іноземних компаній та фондів, а акції українських емітентів мають низьку ліквідність; з іншого боку – проблема формування оптимального інвестиційного портфеля через зависокий поріг входу на ринки.

Одним із рішень цього питання може бути інвестування у відкриті інститути спільного інвестування (ІСІ). Акції відкритого типу інституту спільного інвестування є найбільш ліквідними для вкладника, оскільки згідно законодавства, компанія з управління активами такого інституту зобов'язується здійснювати викуп цінних паперів, емітованих таким інститутом у будь-який час на вимогу учасників цього інституту [1]. Проте, попри доступність відкритих ІСІ, вони користуються низькою популярністю серед інвесторів: частка активів відкритих ІСІ серед усіх ІСІ, станом на 30.06.2021, становила лише 0,04% [2]. Таким чином, актуальною є проблема дослідження діяльності відкритих ІСІ з метою підвищення інвестиційної привабливості такого виду ІСІ.

Вивченню питань функціонування та розвитку ринку спільного інвестування присвячені праці багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених. Так, серед вітчизняних вчених вагомий внесок у дослідження цього питання зробили Л. Є. Фурдичко, О. А. Слободян, М.О. Змієнко, С. Криниця, Т. Єрофєєва та ін. Проте, попри значну кількість наукових робіт, проблема функціонування відкритих ІСІ залишається малодослідженою.

Одним з чинників, який потенційно може призводити до низької популярності відкритих ІСІ серед інвесторів, є структура активів таких ІСІ. Існуючі законодавчі обмеження щодо структури активів ІСІ скоріше регулюють приналежність ІСІ до певного класифікаційного типу, не забороняючи при цьому компанії з управління активами створити та управляти декількома ІСІ, які у сукупності репрезентуватимуть бажану структуру активів. Отже відкриті ІСІ можуть оперувати алокацією інвестиційного портфеля задля підвищення своєї інвестиційної привабливості.

Для оцінки структури активів з точку зору інвестиційної привабливості можливо застосувати метод порівняльного аналізу. При цьому, для порівняння доцільно звернутись до закордонного досвіду, а саме – до інвестиційних фондів Європи, які, згідно законодавства Європи, зобов'язуються здійснювати викуп паїв на вимогу учасників фондів [3], отже за принципами функціонування є майже аналогічними до українських відкритих ІСІ.

Як видно з рис. 1, найбільшу частку в портфелях українських відкритих ІСІ займають державні облігації та грошові кошти з банківськими депозитами, акції займають лише 20% інвестиційного портфеля, тоді як в інвестиційних фондах ЄС акції займають найбільшу частку – 36%, й крім цього, в портфелях фондів ЄС присутні також акції інших інвестиційних фондів, у яких 32% активів також складають акції [4], отже фактично частка акцій в портфелях фондів ЄС є вищою.

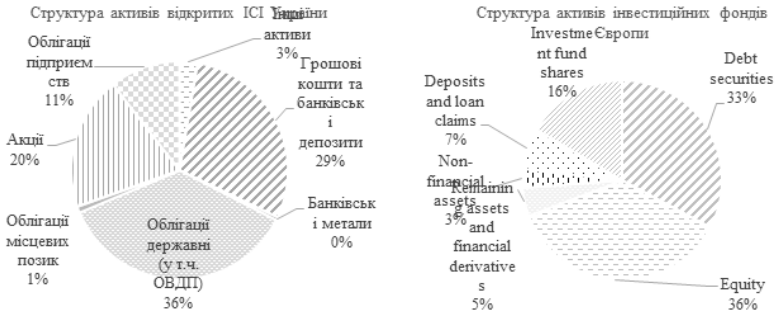

Рис. 1. Порівняльний аналіз структури активів відкритих інститутів спільного інвестування України та інвестиційних фондів ЄС

Джерело: складено автором на основі даних [2; 4]

Як відомо, очікувана дохідність акцій є вищою за дохідність облігацій, отже портфель з більшою часткою акцій є більш інвестиційно привабливим, при цьому портфель фондів ЄС виглядає збалансованим – облігації займають третину портфеля, а загальна вартість активів усіх інвестиційних фондів ЄС становить близько 16,5 трлн євро [4], що означає, що вони приймають значно більший ризик, ніж українські відкриті ІСІ, але й є більш інвестиційно привабливими.

Таким чином, проблема інвестиційної привабливості відкритих ІСІ України потребує подальшого дослідження з можливим рішенням у напрямку оптимізації структури активів на прикладі успішного досвіду інвестиційних фондів ЄС.

Література:

1. Про інститути спільного інвестування : Закон України від 05.07.2012 № 5080-VI. Ст. 7. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/5080-17 (дата звернення 14.10.2021).

2. Огляд діяльності індустрій управління активами інституційних інвесторів та адміністрування пенсійних фондів в Україні: Інститути спільного інвестування, 2-й квартал 2021. Українська Асоціація Інвестиційного Бізнесу. URL: https://www.uaib.com.ua/localized_file/07b7c80d-7705-4832-b71a-fa73f00a3d11/download (дата звернення 14.10.2021).

3. On the coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to undertakings for collective investment in transferable securities (UCITS): Directive 2009/65/EC of the European Parliament and of the Council, of 13 July 2009. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2009/65/2020-01-07 (дата звернення 15.10.2021).

4. Investment fund statistics. European Central Bank. URL: https://www.ecb.europa.eu/stats/financial_corporations/investment_funds/html/index.en.html (дата звернення 15.10.2021).